

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«_3_» ____09____ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри
доц. О.П. Кваша / /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО»**

Розробник: В. І. Мельченко, канд. юрид. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: дисципліна вільного вибору циклу загальної підготовки.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (пререквізити): знання, набуті в результаті вивчення дисциплін «Історія України та української культури» та «Правознавство».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право» є сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, які виникають і діють в процесі здійснення влади народом України.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни денна / заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 4,5	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Дисципліна циклу загальної підготовки
Модулів – 2	Спеціальність: <u>052«Політологія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки: 2-й
Змістових тем– 18		Семестр 4-й
Загальна кількість годин – 135		Лекції 36/4 год.
Дисципліна Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,0 самостійної роботи здобувача – 4,5		Практичні 18/0 год.
		Самостійна робота 81/131 год.
		Вид контролю: залік
Курсова робота – не передбачено		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 54/81; для заочної форми навчання – 4/131.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» є однією із складових комплексної підготовки фахівців 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

Мета дисципліни «Конституційне право» - формування у здобувачів компетентності в сфері конституційного права з розумінням природи і змісту його основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин, які виникають і діють в процесі здійснення влади народом України.

Завдання дисципліни:

- вивчення здобувачами вищої освіти системи джерел конституційного права;
- розкриття положень вчення про конституцію та особливостей конституційного процесу в Україні;
- визначення конституційно-правових інститутів;
- набуття здобувачами загальнотеоретичних і практичних знань та умінь в сфері конституційно-правових відносин.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Конституційне право України» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей**:

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми	
Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	

Дисципліна «Конституційне право України» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання**:

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми
РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

Результати навчання за дисципліною та теми, завдяки вивченню яких вони формуються:

Результати навчання		Перелік тем
P1	Здатність здійснювати збір, порівняння та аналіз матеріалів з різних джерел конституційного права України.	1, 2
P2	Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції в галузі конституційного права	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10
P3	Здатність демонструвати знання і розуміння особливостей здійснення окремих конституційно-правових процедур.	5, 7, 8, 9, 10
P4	Уміти на базовому рівні здійснювати нормотворчу, правотворчу та правозастосовчу діяльність з питань діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	5, 6, 7, 8

Співвідношення результатів навчання за дисципліною із програмними результатами навчання:

<i>Результати навчання за дисципліною</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
	PH06
P 1	+
P 2	+
P 3	+
P 4	+
P 5	+

Для досягнення результатів навчання за дисципліною (P), підготовка здобувача спрямована на опанування:

знань:

- основних категорій та понять конституційного права як галузі права та його структури, особливостей його норм та інститутів;
- основ теорії конституції та конституціоналізму;
- змісту та системи правового положення людини і громадянина в Україні;
- змісту конституційно-правової системи організації та функціонування в Україні органів державної влади та місцевого самоврядування;
- основ територіальної організації України.

умінь:

- використовувати положення науки конституційного права та правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій) при вирішенні професійних завдань;
- орієнтуватися у системі конституційного законодавства та правової практики;

– інтепретувати чинне конституційне законодавство, правильно застосовувати норми конституційного права та інших правових актів.

комунікацій:

– донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду.

автономності та відповідальності:

– відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;

– відповідальність за власний професійний розвиток.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пз	лаб	с.р		л	пз	лаб	с.р
Змістовий модуль 1. Загальні засади конституційного ладу в Україні.										
Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	7	2	1		4	7				7
Тема 2. Система конституційного права	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 3. Джерела конституційного права	7	2	1		4	7				7
Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 5. Конституційно-правові відносини	7	2	1		4	7				7
Тема 6. Конституційно-правова відповідальність	8	2	1		5	8				8
Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 8. Громадянство України	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	8	2	1		5	8				8
Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні	8	2	1		5	8				8
Змістовий модуль 2. Конституційно-правовий статус органів державної влади в Україні.										
Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні	7	2	1		4	7	0,5			6,5
Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 13. Президент України	8	2	1		5	8	0,5			7,5
Тема 14. Органи виконавчої	7	2	1		4	7	0,5			6,5

влади України										
Тема 15. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції	7	2	1		4	7				7
Тема 16. Прокуратура України	7	2	1		4	7				7
Тема 17. Територіальний устрій України	7	2	1		4	7				7
Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні	7	2	1		4	7				7
УСЬОГО ГОДИН	135	36	18	0	81	135	4	0	0	131

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні засади конституційного ладу в Україні.

Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна

Поняття конституційного права України. Предмет конституційного права як галузі права. Конституційне право – профільююча і фундаментальна галузь права. Конституційне право як навчальна дисципліна. Принципи конституційного права України. Особливості методу конституційного регулювання. Функції конституційного права.

Тема 2. Система конституційного права

Поняття системи конституційного права та її складові елементи. Інститути конституційного права України. Норми конституційного права.

Тема 3. Джерела конституційного права

Поняття й склад джерел конституційного права. Класифікація джерел конституційного права України. Види джерел конституційного права. Конституція – основне джерело конституційного права.

Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави

Основні історичні етапи розвитку конституцій. Поняття конституції. Основні підходи до розуміння сутності конституції. Роль (функції) конституції. Класифікація конституцій.

Конституція України (1996 р.) як акт установчої влади українського народу. Юридичні властивості Конституції України.

Конституція України: структура, основні соціально-правові пріоритети, загальна характеристика.

Порядок прийняття і внесення змін до Конституції України. Поняття й функції правової охорони Конституції. Суб'єкти правової охорони Конституції. Конституційний контроль і нагляд. Суб'єкти та

об'єкти конституційного контролю.

Тема 5. Конституційно-правові відносини

Поняття й особливості конституційно-правових відносин. Склад конституційних відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин: загальна характеристика та класифікація. Зміст конституційно-правових відносин. Підстави виникнення і динаміки конституційно-правових відносин.

Тема 6. Конституційно-правова відповідальність

Поняття й функції конституційно-правової відповідальності. Конституційно-правова відповідальність як вид юридичної відповідальності.

Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії

Поняття і зміст конституційного ладу. Принципи конституційного ладу України. Гуманістичні, економічні та політичні основи конституційного ладу України. Конституційна характеристика України як демократичної, правової, соціальної держави.

Тема 8. Громадянство України

Поняття і види громадянських станів особи. Поняття і принципи громадянства України. Належність до громадянства України. Набуття громадянства України. Умови прийняття до громадянства України. Поновлення у громадянстві України. Припинення громадянства України. Вихід з громадянства України. Втрата громадянства України. Громадянство дітей.

Поняття іноземця. Основи правового статусу іноземців. Особи без громадянства: поняття й особливості правового стану. Поняття й особливості правового статусу біженців.

Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні

Поняття і юридична природа конституційних прав і свобод людини і громадянина. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Законні інтереси. Співвідношення індивідуальних і колективних прав. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Механізм реалізації, гарантії та захист прав та свобод людини та громадянина в Україні. Обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правове становище людини і громадянина.

Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні

Поняття й сутність народовладдя. Конституційні основи народовладдя. Український народ – носій суверенітету та єдине джерело влади в Україні.

Теоретичні та конституційно-правові основи демократії. Безпосередня демократія: поняття, конституційна природа, форми.

Поняття і конституційно-правова регламентація референдумів. Види референдумів. Всеукраїнський і місцевий референдуми. Порядок призначення, організації і проведення референдумів.

Концепція народного представництва. Поняття й форми представницької демократії. Український парламентаризм: історія становлення й сучасний етап розвитку.

Виборче право і виборча система: поняття та принципи. Правове регулювання і порядок формування представницьких органів держави і місцевого самоврядування. Вибори Президента України. Вибори народних депутатів України. Місцеві вибори. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Змістовий модуль 2. Конституційно-правовий статус органів державної влади в Україні.

Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні

Поняття та юридична природа державної влади. Структура конституційно- правового інституту державної влади в Україні. Поняття органу держави, його ознаки та конституційний статус. Класифікація органів державної влади. Структура чинного законодавства щодо державних органів України. Принципи організації і діяльності органів державної влади в Україні. Система органів державної влади в Україні.

Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні

Законодавча влада в Україні. Конституційна природа парламенту – Верховної Ради України.

Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Принципи діяльності Верховної Ради України. Функції і повноваження Верховної Ради України.

Організація і порядок роботи Верховної Ради України. Сесія – основна організаційно-правова форма діяльності Верховної Ради України. Апарат Верховної Ради України.

Парламентські процедури: законодавча, установча, процедура здійснення парламентського контролю.

Акти Верховної Ради України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Конституційно-правовий статус народного

депутата України і правові гарантії його діяльності.

Тема 13. Президент України

Інститут президентства в Україні: історія становлення й сучасний етап розвитку. Роль і місце Президента України в системі органів державної влади. Конституційно-правовий статус Президента України.

Порядок вступу на пост Президента України. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. Процедура імпичменту.

Офіс Президента України. Інститут Представника (уповноваженого) Президента України.

Тема 14. Органи виконавчої влади України

Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади. Система виконавчої влади в Україні.

Кабінет Міністрів України - вищий орган у системі виконавчої влади. Порядок формування, склад і компетенція Кабінету Міністрів України. Прем'єр-міністр України: порядок призначення, статус, повноваження і політична роль. Організація і порядок діяльності Кабінету Міністрів України. Відставка Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.

Система центральних органів виконавчої влади. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: порядок формування, принципи діяльності, статус, структура, основні завдання, повноваження, акти.

Конституційно-правовий статус і система органів виконавчої влади на місцях. Місцеві державні адміністрації: правова природа, порядок формування, структура, принципи діяльності, компетенція, акти.

Тема 15. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції

Поняття Конституційного Суду України. Порядок формування Конституційного Суду України. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Структура та організація (порядок) діяльності Конституційного Суду України.

Поняття судів загальної юрисдикції та їх види. Функції та повноваження судів загальної юрисдикції. Основні засади судочинства в Україні.

Тема 16. Прокуратура України

Поняття прокуратури України. Функції та повноваження прокуратури України. Акти органів прокуратури.

Тема 17. Територіальний устрій України

Державна територія: поняття й склад. Поняття і принципи

державного устрою. Державно-правові (юридичні) ознаки унітарної держави. Політико-правові засоби вдосконалення і гармонізації міжнародних відносин у країні. Адміністративно-територіальний устрій України та порядок вирішення питань територіального розподілу.

Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні

Поняття і правова природа публічно-самоврядної влади. Поняття і принципи місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Компетенція органів місцевого самоврядування. Способи формування органів місцевого самоврядування. Конституювання органів місцевого самоврядування, формування кадрового складу.

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	2	
2	Тема 2. Система конституційного права	2	0,5
3	Тема 3. Джерела конституційного права	2	
4	Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави	2	0,5
5	Тема 5. Конституційно-правові відносини	2	
6	Тема 6. Конституційно-правова відповідальність	2	
7	Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії	2	0,5
8	Тема 8. Громадянство України	2	0,5
9	Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	2	
10	Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні	2	
11	Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні	2	0,5
12	Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні	2	0,5
13	Тема 13. Президент України	2	0,5
14	Тема 14. Органи виконавчої влади України	2	0,5
15	Тема 15. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції	2	
16	Тема 16. Прокуратура України	2	
17	Тема 17. Територіальний устрій України	2	
18	Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні	2	
Всього годин		36	4

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	1	-
2.	Тема 2. Система конституційного права <i>Заняття 1 (семінар за темами 1, 2).</i>	1	-
3.	Тема 3. Джерела конституційного права	1	-
4.	Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави <i>Заняття 2 (семінар за темами 3, 4).</i>	1	-
5.	Тема 5. Конституційно-правові відносини	1	-
6.	Тема 6. Конституційно-правова відповідальність <i>Заняття 3 (семінар за темами 5, 6).</i>	1	-
7.	Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії	1	-
8.	Тема 8. Громадянство України <i>Заняття 4 (контрольна робота) Тем 1-8.</i>	1	-
9.	Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	1	-
10.	Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні <i>Заняття 5 (семінар за темами 9, 10).</i>	1	-
11.	Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні	1	-
12.	Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні <i>Заняття 6 (семінар за темами 11, 12).</i>	1	-
13.	Тема 13. Президент України	1	-
14.	Тема 14. Органи виконавчої влади України <i>Заняття 7 (семінар за темами 13, 14).</i>	1	-
15.	Тема 15. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції	1	-
16.	Тема 16. Прокуратура України <i>Заняття 8 (семінар за темами 15, 16).</i>	1	-
17.	Тема 17. Територіальний устрій України	1	-
18.	Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні <i>Заняття 9 (контрольна робота) Тем 9-18.</i>	1	-
Всього годин		18	0

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	4	7
2	Тема 2. Система конституційного права	5	7,5
3	Тема 3. Джерела конституційного права	4	7
4	Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави	5	7,5
5	Тема 5. Конституційно-правові відносини	4	7
6	Тема 6. Конституційно-правова відповідальність	5	8
7	Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії	5	7,5

8	Тема 8. Громадянство України	5	7,5
9	Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	5	8
10	Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні	5	8
11	Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні	4	6,5
12	Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні	5	7,5
13	Тема 13. Президент України	5	7,5
14	Тема 14. Органи виконавчої влади України	4	6,5
15	Тема 15. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції	4	7
16	Тема 16. Прокуратура України	4	7
17	Тема 17. Територіальний устрій України	4	7
18	Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні	4	7
Всього годин		81	131

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота здобувача як невід'ємна складова освітнього процесу у закладі вищої освіти є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основні види самостійної роботи здобувача:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.
3. Підготовка до практичних (семінарських) занять.
4. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.
5. Виконання самостійного завдання.
6. Виконання індивідуальних завдань.

Питання для самостійного опрацювання:

- 1) Які суспільні відносини становлять предмет конституційного права України як галузі права?
- 2) Які основні методи конституційно-правового регулювання? Що є предметом науки конституційного права?
- 3) Що являє собою система конституційного права України як галузі права?
- 4) Дайте визначення норм конституційного права України, наведіть їхознаки та види.

- 5) Що є джерелами конституційного права України як галузі права?
- 6) Визначте поняття конституційно-правових відносин, охарактеризуйте їх зміст та види.
- 7) Які властивості притаманні конституції? У чому основне призначення конституцій?
- 8) Дайте визначення Конституції України та охарактеризуйте її ознаки, що визначають сутність, зміст, цілі та призначення Конституції України у суспільстві та державі.
- 9) Назвіть елементи систем нормативно-правового та організаційно - правового захисту Конституції.
- 10) Яке місце займає Конституція України у правовій системи держави? Визначте поняття конституційно-правових відносин.
- 11) Охарактеризуйте зміст та види конституційно-правових відносин.
- 12) Визначте коло суб'єктів конституційно-правових відносин, їх особливості та види.
- 13) Дайте характеристику суб'єктів конституційно-правових відносин. Назвіть їх права та обов'язки.
- 14) Визначте підстави виникнення та припинення конституційних відносин.
- 15) Які санкції притаманні конституційному праву України? Наведіть приклади.
- 16) Що являє собою конституційний лад?
- 17) Що являє собою державний лад? Визначте принципи державного ладу Що прийнято розуміти під суспільним ладом?
- 18) Дайте визначення та зазначте характерні риси громадянського суспільства.
- 19) Що являє собою громадянство як елемент правового статусу особи?
- 20) Назвіть відмінності правового статусу громадянина від правового статусу інших осіб, що проживають на території держави.
- 21) Визначте політичні, економічні, соціальні та культурні права громадян України.
- 22) Які із закріплених в Конституції України прав належать до особистих прав людини?
- 23) Визначте правову характеристику механізму реалізації і системи гарантій конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
- 24) Дайте загальну характеристику виборчої системи України.
- 25) Наведіть порядок формування, склад та основні принципи

діяльності Центральної виборчої комісії та правовий статус її членів.

- 26) Що являє собою державна влада як конституційно-правовий інститут? Дайте визначення поняття «орган державної влади».
- 27) Яким чином здійснюється конституційно-правове регулювання формування і діяльності державної влади в Україні?
- 28) Дайте визначення поняття Парламенту, окресліть його основні ознаки та елементи.
- 29) Назвіть основні функції Парламенту в Україні, визначте критерії їх класифікації та види.
- 30) Визначте склад та структуру Верховної Ради, статус та роль апарату, комітетів, Рахункової Палати, тимчасових слідчих комісій.
- 31) Визначте поняття інституту президентства, роль і місце глави держави у системі державної влади.
- 32) Назвіть вимоги до кандидатів на посаду президента та процедуру проведення виборів, процедуру призначення на дану посаду та підстави припинення повноважень.
- 33) Визначте повноваження Кабінету Міністрів України, які закріплені в Конституції.
- 34) Наведіть порядок формування, основні функції та повноваження місцевих органів виконавчої влади.
- 35) Визначте конституційно-правовий статус Конституційного Суду України.
- 36) Які види правових актів приймаються Конституційним Судом України? Визначте особливість юридичної сили актів Конституційного Суду України.
- 37) Визначте судову систему України та систему прокуратури України, основні принципи діяльності, функції, повноваження судів та органів прокуратури.
- 38) Розкрийте поняття, систему, структуру, функції, форми, гарантії місцевого самоврядування в Україні.
- 39) Назвіть первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Які органи належать до місцевого самоврядування?
- 40) Визначте конституційне положення територіальної громади та інших елементів системи місцевого самоврядування в Україні.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;

- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Самостійна робота студентів контролюється протягом семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Самостійна робота оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;
- 5) наявність конкретних пропозицій;
- 6) якість оформлення.

10. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття «конституція» та її юридичні властивості.
2. Класифікація конституцій.
3. Функції конституції.
4. Конституційне право України як провідна галузь права.
5. Поняття, предмет і метод конституційного права України.
6. Джерела галузі конституційного права України.
7. Конституційно-правові відносини та їх структура.
8. Загальна характеристика суб'єктів конституційного права.
9. Громадянин України як суб'єкт конституційного права України.
10. Органи публічної влади як суб'єкти конституційного права України.
11. Поняття «громадянство»: загальна характеристика.
12. Принципи громадянства України.
13. Загальна характеристика підстав набуття громадянства України та умови прийняття до громадянства.
14. Підстави та порядок припинення громадянства України. Порядок та умови виходу із громадянства України.
15. Поняття, категорії іноземців та особливості їх правового статусу.
16. Розробка і прийняття Конституції України від 28 червня 1996 року.

17. Загальна характеристика Конституції України від 28 червня 1996 року.
18. Порядок внесення змін до Конституції України.
19. Поняття конституційного ладу України та система його засад.
20. Конституційний принцип поділу влади в Україні.
21. Принцип народовладдя, форми реалізації народовладдя.
22. Поняття та види референдумів.
23. Предмет референдуму.
24. Порядок ініціювання референдуму громадянами та його призначення (проголошення) компетентними органами влади.
25. Порядок проведення всеукраїнського референдуму.
26. Поняття та система адміністративно-територіального устрою, його принципи.
27. Порядок утворення адміністративно-територіальних одиниць та зміни їх статусу.
28. Поняття та особливості автономії в унітарній державі.
29. Поняття місцевого самоврядування та його система.
30. Особливості організації місцевого самоврядування на рівні області (району) та на рівні територіальних громад.
31. Система конституційних прав і свобод людини.
32. Принципи виборчого права.
33. Політичні партії: поняття, порядок легалізації, права, відповідальність.
34. Конституційні гарантії прав людини.
35. Способи формування вищих органів влади в Україні.
36. Загальна характеристика виборчого права як інституту конституційного права.
37. Типи виборчих систем. Виборча система в Україні.
38. Стадії та суб'єкти виборчого процесу.
39. Конституційна регламентація функцій парламенту України.
40. Загальна характеристика законодавчого процесу. Акти парламенту.
41. Конституційний статус народного депутата України. Набуття та припинення ним повноважень.
42. Конституційний статус Президента України.
43. Повноваження та акти Президента України.
44. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.
45. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.
46. Система органів виконавчої влади.
47. Конституційний статус Кабінету Міністрів України як Уряду України.
48. Склад, порядок формування та припинення діяльності Кабінету Міністрів України.
49. Повноваження та акти Кабінету Міністрів України.
50. Конституційні засади судової системи України.
51. Конституційний статус органів прокуратури України.
52. Поняття «охорона та захист Конституції України».

53. Форми захисту Конституції України.
54. Конституційне судочинство як форма захисту Конституції України.
55. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура.
56. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Юрисдикція Конституційного Суду України.
57. Конституційно-правовий статус судді Конституційного Суду України.
58. Акти та правові позиції Конституційного Суду України.
59. Поняття, види та підстави конституційно-правової відповідальності.
60. Конституційно-правові санкції.

11. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом семестру здобувачі вищої освіти денної форми навчання паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді реферату за означеними у таблиці 11.1 темами:

Таблиця 11.1

Теми та види індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми або тем, з яких виконується індивідуальне завдання	Назва і вид індивідуального завдання
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна Тема 2. Система конституційного права Тема 3. Джерела конституційного права Тема 4. Конституція як Основний Закон суспільства та держави Тема 5. Конституційно-правові відносини Тема 6. Конституційно-правова відповідальність Тема 7. Основи конституційного ладу та його гарантії Тема 8. Громадянство України Тема 9. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні Тема 10. Форми безпосередньої демократії в Україні Тема 11. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні Тема 12. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні Тема 13. Президент України Тема 14. Органи виконавчої влади України Тема 15. Конституційний Суд України Тема 16. Суди загальної юрисдикції в Україні Тема 17. Прокуратура України Тема 18. Територіальний устрій України Тема 19. Місцеве самоврядування в Україні	Індивідуальне завдання № 1 – підготовка реферату за обраною темою (Додаток А)

Індивідуальні завдання виконуються в рамках самостійної роботи студента з обов'язковими консультаціями викладача та оцінюються балами до загальної оцінки знань студентів.

Також протягом всього семестру питання самостійного опрацювання можуть бути оформлені студентом у вигляді реферату або презентації, які повинні мати науково-дослідний характер.

12. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 15.11.2020 р. протокол №4; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

МН 1 - пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі методи, методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (*пояснення, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, практичні і дослідні роботи*);

МН 2 - методи стимулювання навчальної діяльності (*навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні*);

МН 3 - методи контролю і самоконтролю у навчанні (*усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка*);

МН 4 - практичні методи навчання (*практичні роботи*);

МН 5 - самостійна робота з вивченням оприлюднених у системі Moodle електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.

МН 6 - виконання індивідуальних домашніх завдань.

13. МЕТОДИ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 15.11.2020 р. протокол №4; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання:

МО 1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування).

МО 2. Поточне оцінювання (письмовий метод або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, зокрема розрахунково-аналітичних завдань, рефератів, презентацій).

МО 3. Тематичне або періодичне оцінювання (письмовий метод на лекційних та практичних заняттях, усне опитування або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle).

МО 5. Підсумкове (семестрове) оцінювання, зокрема: залік (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle).

Передбачається використання модульно-рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань здобувачів в кредитно-модульній системі є складання здобувачами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання здобувачем комплексу заходів, передбачених семестровим графіком навчального процесу та контролю знань здобувачів, затверджених деканом факультету.

**Графік освітнього процесу та оцінювання знань
з дисципліни для денної форми навчання.**

Вид навчальних занять та контролю	Розподіл між навчальними тижнями																		Вид підсумкового семестрового контролю
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ЗАЛІК
Практ. заняття		2		2		2		2		2		2		2		2		2	
Сам. робота	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	
Консультації				Конс												Конс			
Поточний контроль		ВК УО		УО		УО				УО		УО		УО		УО			
Модулі	●				М1				●				М2				●		
Контроль по модулю №1								КР1											
Контроль по модулю №2																		КР2	
Контроль самостійної роботи																ЗСР	ЗСР	ЗСР	

ВК – вхідний контроль; УО – поточне усне опитування; ДГ – ділова гра; КР – письмова контрольна робота; ЗСР – захист самостійної роботи (реферат); Конс. – консультація; К – колоквіум.

**Система оцінювання знань здобувачів у 4 навчальному семестрі
для денної форми навчання**

СИСТЕМА ОЦІНКИ					
Склад модулів		Сума балів	ECST	Оцінка	Рівень компетентності
Форми та методи контролю	Рейтингова оцінка, бали	90 - 100	A	відмінно	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його використання знань, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, які самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка
Усне опитування на семінарських заняттях або тестування за темами	7*4=28	81 - 89	B	добре	Достатній Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
Виконання індивідуального завдання (реферат-презентація)	22	75 - 80	C		Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
		65 - 74	D		задовільно
		55 - 64	E	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни	
Модульна контрольна робота № 1,2	25*2	30 - 54	FX	незадовільно	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни
Підсумкова атестація	100	0 - 29	F		Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни

З метою формування та реалізації індивідуальної траєкторії навчання здобувача визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здійснюється шляхом оцінювання в межах певного контрольного заходу у відповідності до Положення про порядок визнання в Донбаській державній машинобудівній академії результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

**Система оцінювання знань здобувачів
заочної форми навчання**

Форма контролю	Кіл-ть балів		Стислий зміст контрольної точки	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
	<i>max</i>	<i>min</i>		
1. Підсумкова тестова контрольна робота	100	55	Підсумкова тестова контрольна робота складається із 20-ти тестів за темами Т1-Т18, обраних у випадковому порядку, та виконується студентом індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за підсумкову тестову контрольну роботу	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову тестову контрольну роботу – 0,4	
2. Залік	100	55	Підсумковий екзамєн складається із теоретичного та аналітично-розрахункового завдань, обраних у випадковому порядку за темами Т1-Т18, та виконується студентом індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав теоретичні та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за залік	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову залікову роботу – 0,6	
Всього	100	55	Здобувач виконав тестові, теоретичні та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованими результатами навчання навчальної дисципліни.

14. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Комп'ютери з програмним забезпеченням OpenOffice.org 4.1.7, Googledocs, Internet-браузер Google Chrome 85.04183.121.

Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран;
Система дистанційного навчання і контролю Moodle.

15. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

. Дистанційний курс «Конституційне право» в системі дистанційного навчання і контролю Moodle ДДМА – <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=899>.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України. ВВР, 1990, №38, Ст.502.
2. Конституція України. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Декларація «Про державний суверенітет України». ВВР, 1990, №30, Ст.429.
4. Закон України «Про правонаступництво України», ВВР, 1991, №46, Ст.617.
5. Закон України «Про міжнародні договори України». ВВР, 2004, №50, Ст. 504.
6. Закон України «Про громадянство України». ВВР, 2001, №13, Ст.65.
7. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (ВВР), 2012, № 16, Ст.146
8. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВВР, 2015, № 1, Ст.1.
9. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». ВВР, 2012, № 19-20, Ст.179.
10. Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 11. Ст. 69.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).
12. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року №2625 // Відомості Верховної Ради України. 2001. №48. Ст.254.
13. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15 липня 1997 р. №452/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. №38. Ст.249.
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України.

1998. № 20. Ст. 99.

15. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222.

16. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 166-V // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.

17. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради України, 2017. № 35. Ст. 376.

Основна література

1. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. – К.: ВАІТЕ, 2021. – 528 с.

2. Конституційне право : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука ; [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.] ; передм. М. І. Марчука. – Харків, 2019. – 484 с.

3. Ковалів М.В., Гаврильців М.Т., Бліхар М.М. К64 Конституційне право України: Навчальний посібник. – Львів: ТОВ «Ліга-прес», 2014. – 402 с.

4. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та ф-тів / Ф.В.Веніславський. Х.: Право, 2014. 376 с.

Додаткова література

1. Орленко В. І., Орленко В. В. Конституційне право України. Нпвчальний посібник для підготовки до іспитів. Видавництво: центр навчальної літератури – 2013. – 208 с.

2. Конституційне право України : навч. посібник [для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 293 с.

3. Шляхтун П. П. Конституційне право: словник термінів.-К.: Либідь, 2005. – 567 с.

Web-ресурси

1. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> .

2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу:

- www.kmu.gov.ua
4. Офіційний вебпортал парламенту України. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>
  5. Офіційний сайт міністерства юстиції України. Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/>
  6. Єдиний державний реєстр судових рішень. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
  7. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua>
  8. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України. Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua>
  9. Офіс Генерального прокурора України. Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>
  10. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. Режим доступу: <http://www.vru.gov.ua>
  11. Бібліотека конституційного права. Режим доступу: <https://ccu.gov.ua/library>
  12. Український часопис конституційного права. Режим доступу: <https://www.constjournal.com/>
  13. Журнал Публічне право. Режим доступу: <https://www.publichne-pravo.com.ua/>
  14. Електронна бібліотека юридичної літератури. Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/>

Додаток А

Теми індивідуальних завдань (рефератів-презентацій) з дисципліни
«Конституційне право»

- 1) Конституційне право України – провідна галузь права України;
- 2) Порядок реалізації конституційно-правових норм;
- 3) Система конституційного права України: поняття, структура, особливості;
- 4) Джерела конституційного права України;
- 5) Юридична природа джерел конституційного права України;
- 6) Конституціоналізм як загальна теорія Конституції.;
- 7) Конституції України: основні етапи становлення;
- 8) Конституційна реформа в Україні;
- 9) Поняття і види конституційно-правових відносин. Підстави їх виникнення і припинення;
- 10) Суб'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки, види;
- 11) Конституційно-правова відповідальність;
- 12) Конституційно-правові засади суспільного ладу України;
- 13) Громадянство України як складова правового статусу особи;
- 14) Набуття громадянства України: співвідношення Українського законодавства і міжнародного права;
- 15) Законодавство України про громадянство: етапи розвитку, шляхи вдосконалення;
- 16) Історія розвитку прав і свобод та обов'язків людини і громадянина;
- 17) Правова держава – засіб реалізації та охорони прав, свобод людини і громадянина;
- 18) Правовий статус людини і громадянина в національному праві України;
- 19) Закріплення прав і свобод, обов'язків людини і громадянина в Конституції України;
- 20) Конституційно-правовий механізм забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина;
- 21) Конституційно-правові аспекти діяльності судових та правоохоронних органів із забезпечення прав, свобод і обов'язків людини і громадянина;
- 22) Міжнародний захист прав людини;
- 23) Безпосередня демократія в Україні;
- 24) Форми безпосереднього народовладдя в Україні;
- 25) Поділ влади – основний конституційний принцип побудови і функціонування державного механізму України;

- 26) Компетенція органу державної влади: поняття, характерні ознаки, особливості;
- 27) Становлення та розвиток парламентаризму в Україні;
- 28) Місце і роль Президента в механізмі державної влади. Конституційно-правовий статус Президента України;
- 29) Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади, його конституційно-правовий статус;
- 30) Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади – система, порядок формування, основні функції та повноваження;
- 31) Конституційні основи організації судової влади. Конституційно-правовий статус суддів в Україні;
- 32) Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні: порядок формування, основні функції та повноваження;
- 33) Місце і роль органів прокуратури в системі органів державної влади;
- 34) Функції органів прокуратури України;
- 35) Адміністративно-територіальний устрій України: сучасний стан і спроби реформування.